

Geluk is: ecologisch en sociaal bezig zijn

Kleinschalig, ecologisch en sociaal bezig zijn. Dat is waarom Sjoerd Bonnema van milieubeleidsmedewerker zelfstandig ondernemer werd. De eigenaar van De Kleine Salamander in Fochteloo handelt ook privé naar zijn idealen en gaat er graag over in gesprek.

Betekenisvol werk

Peter Halbersma

Fochteloo | „Het was een bevrijding van binnenuit. Dit is wat ik echt wilde doen”, verklaart Bonnema (57) het gevoel bij de stevige wending in zijn leven vijf jaar geleden. De ecologische imker werkt met bijenvolken die huizen in 51 kasten in Fochteloo en omgeving. Hij verkoopt er de honing van, zonder tussenhandel. Daarnaast teelt hij groente en fruit in de eigen ‘levende tuin’ voor verkoop, geeft lezingen over de bijen en hun plek in onze leefomgeving, speelt didgeridoo en doceert daarin, en verricht tuinwerkzaamheden bij anderen.

Bonnema is een uitgesproken ondernemer. Meer dan eens klom hij in de pen om zijn visie in de media te geven op maatschappelijke vraagstukken, onlangs nog in de Zwarte Piet-discussie, maar veelal als een pleitbezorger voor een meer biologische en biodiversiteit.

„Ik wil iets doen dat tastbaar is. En voor mij voelt dit als goed werk, voor mezelf en de omgeving”, zegt de Fochteloër. „Ik geef ook voorlichting waar dat kan over (wilde) bijen. En ik zeg en schrijf wat ik denk. Dat hoort bij me. De manier waarop milieuregeling tot stand kwam in Den Haag, van achter een bureau, begon me in mijn vorige baan tegen te staan. Bij mijn overstap speelde mee dat ik me daar niet meer mee kon verzeelvigen.”

„Ik heb altijd een sterk rechtvaardigheidsgevoel gehad, ook wat betreft de natuur. Mijn vader was ook imker, en hij is eigenlijk mijn mentor geweest. Als boerenzoon vond hij ook al dat het anders, ecologisch moest”, zegt Bonnema.

Gelidelijke overstap

Nadat hij zijn baan bij de provincie Fryslân eerst van vijf naar drie dagen terugbracht om te onderzoeken of het ondernemerschap hem paste, volgde de definitieve overstap in februari 2014. „Ik houd me nu bezig

Mijn vader was ook imker, en hij is eigenlijk mijn mentor geweest. Als boerenzoon vond hij al dat het anders, ecologisch moest

met de bijen, dieren op ons terrein, muziek en de tuin. En ik ga naar de mensen toe, maak contact, praat over wat je zelf aan de maatschappij bijdraagt. En uit de samenwerking met de bijen haal ik heel veel. Dat moet je heel geconcentreerd doen en daarbij ben je heerlijk buiten: het is bijna meditatie.”

Naast ecologisch en sociaal, is ook lokaal werken een uitgangspunt van Bonnema. „Ik probeer het klein te houden als zelfstandige. Als ik wat nodig heb, betrek ik ondernemers uit de omgeving Oosterwolde. Je moet de regionale economie helpen, ook al gaat het niet om grote bedragen. En ik leg veel afstanden af op de bakfiets, en alleen als ik veel spullen mee heb, ga ik met de auto en een aanhanger”, zegt de imker.

„Ik praat veel met andere ondernemers en vertel over mijn ideeën. Dat brengt soms wat teweeg. Mijn bijenkastebouwer kwam onlangs bij me om te zeggen dat het Red Cedarhout dat ik wil voor nieuwe kasten omdat het onderhoudsvrij is en schilderwerk scheelt - uit Canada komt. Dat waren toch wel veel reiskilometers, zei hij, en hij had inmiddels een ander adres in Duitsland gevonden.”

Doen waar je gelukkig van wordt

Bonnema roept eenieder op te doen waar je gelukkig van wordt. Dat betekent ook studeren wat je leuk vindt, ongeacht het baanperspectief. „Het werk dat ik nu doe komt echt uit mijn diepste zelf. Wat ik hiervoor heb gedaan, was omdat ik er handig mee was. Dat gaf me wel een goed salaris, maar maakte me ook gemakzuchtig, denk ik nu. Deze stap is een bevrijding voor me geweest. Dit is wat ik wil doen. Centjes verdienen, dat moet ook gebeuren. Maar mijn salaris ligt nu onder bijstandsniveau en toch lukt het om ervan te leven.”

Bonnema is wars van subsidies. „Zo blijft een onafhankelijke bedrijfsvoering en een heldere kijk op duurzaamheid en biodiversiteit gegerandeerd.” Uit duurzaamheids- en financieel oogpunt haalt de imker zijn kleding vooral bij de kringloop („Wil je kleding of betalen voor mode, zeg ik wel eens”), vliegt hij nooit, gebruikt geen alcohol, koffie of tabak

Sjoerd Bonnema in de weer met aardperen en stooferen (op tafel) in de Levende Tuin van De Kleine Salamander in Fochteloo. Daar heeft de ondernemer zo'n tien bijenkasten staan, groeien meerder soorten groente en fruit en krijgen dieren alle kans een plekje te vinden. Foto: Peter Halbersma

en maakt met zijn echtgenote eigen frisdrank. „Een keertje zondigen kan natuurlijk wel, het moet ook leuk blijven voor jezelf.”

Durven loslaten

Volgens de ondernemer zouden meer mensen een overstap als die van hem kunnen maken. „Meer mensen van mijn leeftijd zouden dit kun-

Meer mensen van mijn leeftijd zouden dit kunnen doen, maar je moet wel durven loslaten

nen doen, maar je moet wel durven loslaten.”

• Dit is het derde artikel in een serie over sociaal/betekenisvol ondernemen. Daarin vertellen Friese ondernemers over hun drijfveren. Kent u zo'n betekenisvol bedrijf? Tip de redactie via economie@frieschdagblad.nl